GAZETA KRAKOWSKA

Nro 94.

z KRAKOWA dnia 23 LISTOPADA 1828 ROKU w NIEDZIELĘ.

Z Warszawy d. 15 *Listopada.*

J. C. M. Cesarzewicz Wielki Xiążę Konstanty wyiechał dnia 11go b. m. z tuteyszey stolicy do Petersburga.

Liczny orsz k przyiaciół i znaiomych JW. Józefa Aubert, Cesarsko-Rossyyskiego Radcy Stanu, dnia 10 b. m. zmarłego w 85 roku życia, przeprowadził onegday zwłoki iego na cmentarz Powązkowski.

JW. Radca Stanu Turkuł, Szambelan J. C. K. Mości, Dyrektor Kancellaryi Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego, przybył dnia wczorayszego do tuteyszey stolicy.

Z Petersburga d. 19 *Października* D. K.

(Z Dziennika Petersburgskiego.)

Rozkazem z dnia 14go Września raczył N. Cesarz Jmość mianować: Jenerała Majora Pęcherzewskiego, będącego przy Szefie dywizyi iazdy gwardyi korpusu woysk rezerwowych, pod dowództwem J. C. M. Cesarzewicza, Szefem 2giey brygady teyże dywizyi, w mieysce Jenerała Majora woysk Polskich Kurnatowskiego, który iest mianowany Szefem wspomnioney dywizyi; Jenerał Major Wakarlowski, dowodzący brygadą rezerwową 10tey dywizyi piechoty, obeymuie dowództwo dywizyi rezerwowey 4go korpusu piechoty w mieysce Jenerała Majora Maiewskiego. Pułkownik Xiążę Prozorowski Nizowskiego pułku piechoty obeymuie dowództwo tegoż pułku, w mieysce ranionego Pułkownika Löventhal.

(Z Ruskiego Inwalida.)

Na zaświadczenie Jenerała Gubernatora Nowo-Rossyyskiego i Bessarabskiego, Hrabiego Worońcowa, o pracach odznaczaiących się i gorliwości w służbie, Rządcy iego Kancellaryi, Radcy Kollegialnego Leksy, i zostaiącego przy nim z Kollegium Państwa spraw nayzagranicznych, Radcy Stanu Maryniego, nayłaskawiey nadane im zostały w wieczne i potomne posiadanie, Leksie 5000, a Maryniemu 3000 dziesięcin ziemi w obwodzie Bessarabskim.

Podczas zdarzonego w dniu 27 Kwietnia r. b. we wsi skarbowey Barnowcach, w Gubernii Wołyńskiey, w Powiecie Krzemienieckim, pożaru, Kozacy pułku Kozaków Duńskich Podpułkownika Utkina: Pietrow, Zawołozin, Debreńcow, i Jndyn, pierwey od wszystkich postrzegłszy pożar, przybiegli ku goreiącym domom i użyli wszelkich środków

do ugaszenia; w tem dostrzegłszy, że w domach obiętych płomieniem upadli ze strachu: włościanin Andrzey Muzyka, zgrzybiała niewiasta Ksenia Kowalicha i dwoie małych dzieci, pogardzaiąc widocznem niebezpieczeństwem, rzucili się do tych domów i w palącem się na sobie odzieniu wynieśli: Pietrow włościanina Muzykę; Zawołozin Kowalichę, a Debreńcow i Judyn po iednem dziecięciu, tak życie im zachowali.

Będący na kordonie w miasteczku Zelunie Kozacy 2go pułku Kozaków Czarnomorskich, Fiedor Wasilenko i Platon Wiesiecki, dnia 16 Maia r. b. znayduiąc się z obowiązków służby na granicy, usłyszawszy krzyk ludzi, którzy zbiegli się na brzeg rzeki Działdowki, pośpieszyli tam, i uyrzawszy tonącego 9cioletniego chłopczyka, syna garncarza Zieluńskiego Majewskiego, rzucili się do wody, i wydobyli go ze dna rzeki bez czucia na brzeg, gdzie sposoby swemi potrafili przywrócić mu czucie i życie.

O tak chwalebnych czynach, miłością bliźniego oznaczonych, Kozaków: Pietrowa, Zawołozina, Debreńcowa, Judyna, Wasilenka i Wiesieckiego, J. C. Mość Cesarzewicz doprowadził do wiadomości N. Cesarza, a Jego Cesarska Mość nayłaskawiey raczył nagrodzić każdego z tych Kozaków medalem srebrnym z napisem: Za uratowanie ginących, dla noszenia na wstędze orderu Sgo Włodzimierza, i wydać im po 25 rubli.

— Dnia 23. —

(Z Dziennika Petersburgskiego.)

Cesarska Akademiia Nauk postanowiła swoim kosztem ułatwić podróż archeologiczną po Rossyi; ważne to przedsięwzięcie poruczone zostało Radcy Honorowemu Stroiewowi. Xiążę Lieven, Minister Oświecenia publicznego, upoważnił Akademiią do nabycia zbioru rękopismów i blach rytowanych, iako też zielnika, pozostałych po P. Marschal de Bieberstein.

Okręty Angielskie Laurel, Entreprise i Autumn, wyszłe z Kronsztadu dnia 3 b. m., które wiatr gwałtowny pozrywał z kotwic i uszkodził liny, zmuszone były powrócić tam dnia 7go; ostatni z tych wyruszył znowu dnia 8 naprawiwszy swe szkody. Okręt Amerykański Cherub, który był bliskim wyyścia pod żagle, wpędzony został dnia 7 wiatrem na statek Angielski Neptun, któremu urwał kotwicę i uszkodził burtę. Statki Angielskie Sovereign i Mars, które płynęły do Kronsztadu, ieden z balastem, a drugi z solą, wpędzone zostały przez burzę na mieliznę blisko Krasney-Górki; chwycono się wszelkich środków potrzebnych do ich ocalenia.

WIADOMOŚCI OD ARMII CZYNNEY ROSSYYSKIEY

Od dnia 29 Września do 5 Października.

Zaraz po wzięciu Warny, Xiążę Eugeniusz Wirtembergski na czele oddziału swego udał się w pogoń za woyskiem Baszy Omera-Vrione, który przez noc z dnia 29 na 30 Września cofał się drogą do Stambułu; pośpiech, z iakim się ten odwrót odbywał, nie pozwolił Xiążęciu doścignąć uciekaiącego nieprzyiaciela, który na drodze porzucił swoie wozy ammunicyyne, konwoie, utracił nawet iednę chorągiew, i zatrzymał się dopiero na prawym brzegu Kamczyka w mocnych szańcach zrobionych dla obrony mostu na tey rzece.

Według wydanych rozporządzeń, ściganie nieprzyiaciela nie miało się rozciągać za rzekę Kamczyk: i dla tego Xiążę Eugeniusz zaiął stanowisko przy wsi Petrikioy, i polecił Jenerałowi Majorowi Baronowi Dellingshausen czuwać nad obrotami nieprzyiaciela,

z przednią strażą, złożoną z 3ciey brygady 19stey dywizyi piechoty, kompanii artylleryi Dońskiey i półbateryi rac kongrewskich, a uderzyć na obóz Turecki, w razie, gdyby widział możność.

Dnia 3go Października Jenerał Major Dellingshausen udał się ku Kamczyk, i odkrył dosyć liczny oddział piechoty i iazdy Tureckiey, który przeszedł rzekę w chęci wzniesienia na lewym brzegu szańców dla obrony mostu. Ledwo oddział ten spostrzegł przednią straż naszą, rozpoczął zaraz uderzenie; lecz dzięki odwadze, z iaką 37my pułk strzelców wytrzymał iego natarcie, oraz ogniowi dobrze kierowanemu artylleryi i rac, Turcy niezwłocznie pierzchnęli, i w nieładzie na most, który zebrali nim ieszcze wszyscy ich żołnierze przeszli rzekę, boiąc się, aby pierwszy batalion 38go pułku strzelców, dzielnie ich ścigaiący, nie dostał się razem z niemi do szańców na przeciwnym brzegu. W niemożności przeyścia rzeki, Jenerał Major Dellingshausen zniewolony był przestać na odniesionych iuż korzyściach, i położyć koniec wszelkiemu dalszemu działaniu przeciw nieprzyiacielowi. Strata nasza w tey bitwie była bardzo małą; przeciwnie Turcy ponieśli bardzo znaczną, bo wiele ich, nie maiąc czasu do przeyścia mostu, utonęło w rzece, a tłumy, które w nieładzie na prawy brzeg uciekały, dla dostania się do swoich szańców, były długo wystawione na kartacze z naszych bateryy. Od czasu tey bitwy, nie przedsięwzięli Turcy nowego uderzenia, i lewy brzeg Kamczyka iest z nich zupełnie oswobodzony.

Gdy cel, który zamierzono w utrzymaniu dla woyska stanowisk iego przed Szumlą, został dopięty przez wzięcie Warny, korpusy 6sty i 7my otrzymały rozkaz znaydowania się w Warnie i okolicach dla obrony przystępów; 3ci korpus ma zaiąć stanowisko na drodze o Szumli do Sylistryi, dla zasłonienia oblężenia tey ostatniey twierdzy, które z naywiększą czynnością będzie popierane. Nie postrzeżono, aby te poruszenia woyska naszego zrządziły iakowe ze strony nieprzyiaciela.

W twierdzy Warnie znaleziono 162 dział różnego kalibru, i znaczną iłość broni wszelkiego rodzaiu, prochu i potrzeb woiennych.

Z Helsingfors d. 8 Października.

Dnia 1 b. m. odbyło się uroczyste otwarcie Cesarskiego Uniwersytetu Alexandrowskiego, który, na skutek Naywyższego Manifestu, wydanego w dniu 9 (21) Października 1827 roku, przeniesiony tu został z miasta Abo. Za wezwaniem zostaiącego w ciągu tego roku w obowiązku Rektora, Professora Doktora Murena, wszystkie należące do Uniwersytetu urzędowe osoby, razem ze zgromadzonemi iuż do Uniwersytetu uczniami, zebrały się w obranym do czasu dla Uniwersytetu domu. Po przybyciu do sali posiedzeń Kanclerza Uniwersytetu Radcy Taynego Hrabiego Rebindera, razem z wyznaczonym do sprawowania obowiązków Vicekanclerza przy Uniwersytecie Jenerałem Porucznikiem Teslewem, Tayny Radca Hrabia Rebinder po krótkiey przemowie installował Jenerała Porucznika Teslewa w obowiązkach Vicekanclerza, a następnie w krótkich słowach przemówił do Professorów i Uczniów Uniwersytetu, co po nim także Vicekanclerz uczynił. Poczem wszyscy razem z całym Uniwersytetem udali się do Kościoła dla wysłuchania Mszy S., po którey zeszli się do wyznaczoney na tę uroczystość sali Senackiego gmachu, gdzie Rektor Uniwersytetu wszedłszy na Katedrę, w głos odprawił modlitwę, o pomyślność nowego Uniwersytet-

)2(

i zakończył uroczystość mową zawieraiącą w sobie: "Rzut oka na rozwinięcie się i postępy oświecenia kraiowego w Finlandyi.„

Z Tyflis d. 26 Września D. K.

Według ostatnich doniesień, główna kwatera Hrabiego Paszkiewicza Erywańskiego znaydowała się w Akalcyku do dnia 14 Września, kiedy wspomniony Hrabia wyiechał do Ardaganu. Dnia 10 b. m. otrzymał dwa pochlebne reskrypta N. Cesarza; iednym z nich J. C. M. daie mu do wyboru iego dwa działa z pomiędzy wziętych w twierdzy Kars, donosi o mianowaniu córki iego Panną honorową NN. Cesarzowych; drugi obeymuie mianowanie iego Szefem Szyrwańskiego pułku piechoty.

Listy prywatne donoszą, iż zupełna spokoyność panuie w Baszostwie Akalcykskiem. Ufność, iaką mieszkańcy powzięli do woyska naszego, mogłaby zadziwiać po okropnościach szturmu Akalcyka, gdyby nie wiedziano, iż żołnierz Rossyyski, straszny w boiu, iest łagodnym i ludzkim dla zwyciężonych. Postrach oręża Rossyyskiego sprawił ten skutek, iż teraz iest naywiększe bezpieczeństwo w lasach i wąwozach Bordżomskich, znanych oddawna przez popełniane tam rozboie. Za staraniem Podpułkownika Dewpego, którego tam wysłał Hrabia Paszkiewicz Erywański, zrobiono w niespełna trzech miesiącach wyborną drogę w wąwozach Bordżomskich, gdzie był tylko ieden szyldwach, który chodził po skałach spadzistych.

Z Paryża d. 5 Listopada.

Wczoray obchodzone były z zwykłemi uroczystościami u Dworu i w mieście imieniny Króla, który w tym dniu poczynił wiele łask i orderów rozdał. W wieczór całe miasto było oświecone i spalony został faierwerk.

Zbudowany w przeciągu 6 miesięcy nowy Arcybiskupi most został wczoray do przeiazdu otworzony.

Dnia 29 Października nadszedł ztąd do Tulonu przez telegraf rozkaz, aby okręt Trydent, na którym Admirał Malcolm zawdział swoią banderę, niezwłocznie odpłynął. Lecz przeciwne wiatry do 30 niedozwoliły mu odpłynąć. Okręt rzeczony płynie prosto do Morei, i zapewne popłyną z nim przewozowe statki z przygotowanemi tam dla naszego woyska potrzebami.

Przybyły do Marselii okręt przywiózł wiadomość, że dnia 10 Października z portu Koron odpłynęło 5 okrętów z woyskiem Tureckiem. W Grecyi urządzonem iest 4000 regularney piechoty, 2 szwadrony jazdy i 6 kompaniy artyleryi.

Z rozkazu Królewskiego posłanych zostało do Egiptu dwóch kommissarzów: P. St. Leger, Adjutant Xięcia Raguzy i Jenerała Maison, i P. Gros, znany z dyplomatycznych usług w Lizbonie, dla odzyskania Greckich niewolników. Ci donoszą z Alexandryi, że stósownie do umowy Admirała Codrington z Vicekrólem Mehemet-Alim, 130 niesprzedanych ieszcze niewolników odesłanych już do Morei zostało. Co do zakupionych przez prywatnych ludzi i po całym kraiu rozrzuconych niewolników, przyrzekł Vicekról w umowie, iż dopomagać będzie Konsulom do ich wykupienia, ieśli nie prześli do Islamismu. Kommissarze spodziewaią się wszelako uwolnić dzieci, które do odszczepieństwa nakłoniono lub zmuszono, i w tym celu udaią się do Kairu, gdzie znayduie się mnóstwo Greckich niewolników. Na żądanie P. Drovetti klasztór i szpital Grecki w Alexandryi dozwolony został na tymczasowe umieszcze-

nie niewolników Greckich. Wielu tych nieszczęśliwych w tak wielkiey znayduią się nędzy, że z nieczystości po ulicach wybieraią naybrzydsze rzeczy i niemi się żywią. Spodziewaią się, że przed upłynieniem Października do 400 niewolników Greckich odesłanych do Morei zostanie.

Wczoray umarł tu o godzinie 9 zrana Margr. Dessolles, Par Francyi, Minister stanu, Jenerał Porucznik i były Prezes rady Ministrów, na apoplexyią.

Urzędnik przy szkole Królewskiey w la Fleche, wynalazł sposób zrobienia znaków telegraficznych światłemi, tak iż nawet w nocy czytanemi bydź mogą.

W skrzynce listowey w Nantes znaleziono puzderko z brzytwami, które było napełnione prochem. Dwa lunty prowadziły do niego ogień, lecz naszczęście same zgasły. Gubią się w domysłach względem powodu do tak rzadkiey zbrodni.

— Dnia 7. —

Wielki Szambelan, Xiążę Damas, rozkazał w imieniu Monarchy Hrabiance Elizie Choiseul, która podczas wiazdu Króla do Strazburga, podała mu koszyk kwiatów, doręczyć brylantowy pierścień z cyfrą J. K. M.

Miasto Mühlhausen złożyło Królowi w dniu S. Karola medal złoty, na którym znayduią się słowa wyrzeczone przez J. K. Mość podczas iego niedawney bytności w tem mieście: " Henryk IV. nazwał was dobremi swoiemi przyiaciołmi; na ówczas byliście Szwaycarami; teraz iesteście Francuzami i także dobremi moiemi przyiaciołmi. „

Mieszkańcy wyspy Burbon byłemu swoiemu Gubernatorowi, Baronowi Freycinet, zawdzięczaiąc sprawiedliwe zarządzenie złożyli w darze za zezwoleniem Ministra morskiego srebrny serwis z napisem: " Henrykowi Freycinet wdzięczna wyspa Burbon.„

Tak w Paryżu, iako też w innych znacznych handlowych miastach tworzą się z różnych klass kupców i rzemieślników wydziały, dla popierania swych spraw w naywyższey handlowey kommissyi.

Kolosalny granitowy Sfinx postawiony zostanie na małym dziedzincu pałacu Louvre.

P. Fabre z Montpellier, utalentowany malarz, który dawniey w ubieganiu się z P. Gironet o nagrodę, otrzymał ią, po ukończeniu nauk we Włoszech, gdzie kilka lat bawił, i osiądzeniu w oyczystem mieście, otrzymał od Króla tytuł Barona. Dobrze myślący ten Artysta, który przez swóy talent wielki zrobił maiątek, nietylko oyczystemu miastu wielkie uczynił dobrodzieystwa, ale nadto udarował go niedawno swoią bibliioteką, gabinetem rycin, obrazów i rzeźbiarskich robót; zbiorami, których wartość wynosić ma do miliiona franków.

Z *Neapolu d. 2 Listopada.*

N. Król Jmość zakazał przez trzy lata wprowadzać zagraniczne zboże do Sycylii. Od nieudanego się zbombardowania Trypolis żaden Neapolitański kupiecki statek nie może się na morzu pokazać, ażeby nie był przez korsarzów rozbóyniczego tego rządu zabrany. Rząd nasz przedsiębierze więc naydzielnieysze środki do zapobieżenia tam rozboiom.

Z *Madrytu d. 28 Października.*

Rodzina Królewska bawi ciągle ieszcze w Eskurial.

Minister łask i sprawiedliwości P. de Pinilla wydał pod dniem 2 Października rozporządzenie, podług którego Alkadowie i Kor-

regiđorowie maią surowo przestrzegać, aby kontrybuenci w swoim czasie składali podatki.

Nowy Gubernator Kadyxu Eymerich uzyskuie coraz większy szacunek mieszkańców. Osada Hiszpańska zachowuie naywiększą karność. Stan zdrowia Kadyxu, mimo grassuiąceyw ościennym Gibraltarze żółtey gorączki, iest dosyć dobry, w przeciągu ostatnich 4ch dni umarło tylko 20 osób. W Gibraltarze zaś dnia 14go 16go i 18go b. m. umarło 86 osób, i chorowało 1015, pomiędzy któremi 452 osób ciężko, a pomiędzy ostatniemi 5 lekarzów. Publiczne studnie niemogąc tam dostarczać dosyć wody, wezwano zatem właścicielów, aby ze studzień w swych domach dozwalali brać od ich potrzeby zbywaiącą wodę.

Z Lizbony d. 22 Października.

(*Z Dziennika Sporów*). Zdarzenia w kraiu naszym zdaią się brać inny obrot. Upadek Don Miguela zdaie się nie bydź dalekim. W dniu 1 b. m. nie znaydował się na ziemi Portugalskiey żaden konstytucyionista, teraz stronnicy Don Mtguela nie przestaią odwiedzać koszar, dla zagrzania ostygłych żołnierzy do oczekiwanego attaku. Prowincyia Traz-os-Montes, na którey Migueliści naywięcey polegali, dała pierwszy znak do powstania. Zbroyna iey siła wynosi teraz 1500 ludzi piechoty, 80 jeźdców z kilkunastu działami. Na iey czele znayduie się Major Serpa Pinto, mężny i zręczny officer, członek ostatnich Stanów i ieden z naybogatszych właścicielów tey prowincyi, gdzie iest bardzo lubiony. Rząd, któremu nie udało się uwięzić tego officera, posłał do tey prowincyi Vicehrabię Canellas (Silveira), Kanonika Mechias i inne osoby, dla zniszczenia iego planów. Ale i ten sposób się nie udał, Pinto wystąpił w pole i ze wszystkich stron zbiegaią się do niego konstytucyyni żołnierze. Potem wysłano przeciw niemu 22gi pułk, i dnia 14 rano oba woyska spotkały się z sobą pod San Tirce. Po dwugodzinnym ogniu został rzeczony pułk po znaczney stracie rozbity. Pułkownik iego zebrał w nocy o 3 mile od San Tirce na drodze do Porto iego szczątki i wszedł dnia 17 do tego miasta, za którym postępowali konstytucyioniści, do których przeszły dwie kompanie z bronią i taborami. Aż do wieczora rzeczonego dnia widziano z Porto konstytucyionistów. W mieście panował nadzwyczayny ruch, bramy były zamknięte, osada stała pod bronią, nie odważono się nawet uczynić wycieczki z boiaźni, aby w mieście nie wybuchnęło powstanie, ponieważ mieszkańcy z powodu ostatnich wyroków woyskowego sądu bardzo roziątrzonemi byli. Inny oddział konstytucyionistów do 300 głów liczący, wszedł do Guimaraes, gdzie dwa dni bawił dla opatrzenia się w konie. Zdaie się, iż działał wedle rozkazu Majora Pinto. Nakoniec liczą mnóstwo małych band po 30 do 40 głów, które przebiegaią w wszystkich kierunkach kray dla dostania koni, które dobrze gotowizną płacą. W Cascaes znayduie się zakład z 1200 ludzi, którzy z konstytucyynego woyska z Porto w niewolą zabranemi zostali. Mówią, iż ci ludzie wydobyli się z więzień i przyłączyli do Majora Pinta. Pisma, które do Ministeryum od zagranicznych Dworów nadeszły, zrządziły wielką niespokoyność. Prześladowania i uwięzienia, równie iak uchodzenia za granicę trwaią ciągle.

(*Z Dziennika Handlowego*). Wiele rodzin opuściły z boiaźni Porto i przeniosły się na wsie. Bawienie Donna Maryi w Anglii i przygotowania w Plimut czynią nasz rząd

bardzo niespoynym. Angielskie i Francuzkie Gazety, które mimo baczności policyi do naszego kraiu przychodzą i ciekawie są czytane, przyczyniaią się wiele do utrzymania odwagi konstytucyionistów i obalaią wszelkie usiłowania naszych władców do ukrycia przed zagranicą co się w kraiu dzieie. Z tego powodu zakazał rząd na nowo czytania takowych Gazet. Pomiędzy przybyłemi tu niedawno z Anglii ulotnemi pismami nosi iedno napis: "Nieprawa odezwa Infanta Don Miguela, czyli obiaśnienie i zbicie nieprawney uchwały tak zwanych trzech Portugalskich Stanów, przypisane N. Donna Maryi da Gloria, panuiącey Królowey Portugalskiey.„ Pismo to pochodzi z pod pióra Wielkiego Sędziego Ant: da Silva Lopez Roca i ma dewizę Kardynała du Perron: "Jeżeli przez gwałt Królem chcesz bydź, przyznać musisz twoią nieprawność, gdyż gwałt przeciwi się prawności.„ Przyznać można, iż to pismo więcey Don Miguełowi zaszkodziło, niżby obce woysko mogło. Sądzą, iż ten Xiążę opuścić będzie musiał Portugaliią.„

(*Z Dzien: Konstytucyionisty*). Don Miguel za iednym pociągnieniem pióra oddalił 247 dowodców, pułkowników i officerów wszelkiego stopnia z woyska. Teraźnieysi władcy chcieliby cały naród oddalić i zamknąć, aże tego zrobić nie mogą, przeto rzucaią się na urzędników i woyskowych, którym nieufaią. Rzeczeni 247 oddaleni, są pod sąd oddanemi, dla odebrania, iak wyrok w tey mierze twierdzi, zasłużoney za swoie zbrodnie kary. Inny wyrok Don Miguela nakazuie przyspieszenie konfiskaty dóbr obwinionych o zbrodnie osób, chociaż ieszcze nie nastąpiły przeciw nim sądowe wyroki. Nakazane iest oprócz tego naysurowsze ukaranie urzędników uchybiaiącym życzeniom Don Miguela. Przez takie postępowanie 2cho tysiączny konstytucyyny korpus Majora Pinto zapewne znacznie wzmocniony zostanie. Officer ten ma 3 działa i osadził iuż Bragę, którey dowodca cofnął się do Porto. Podług wszelkiego podobieństwa nastąpi wkrótce w Portugalii nowe poruszenie, które Don Miguela z przywłaszczonego tronu zwali. Przybycie do Anglii iego siostrzenicy wiele się do tego przyłożyło i konstytucyioniści nieochybnie przemogą, ieżeli się Angliia nie wmiesza. Gdy nikt Don Miguela uznać nie chce poki nie zaślubi się z swoią siostrzenicą, a Don Pedro nie zezwala iuż na ten związek, przeto nie zostaie inny środek dla zapobieżenia domowey woynie, iak ogłosić Donna Marya Królową Portugalską. P. Vasconcellos, który dowodził przednią strażą konstytucyynego woyska w Koimbrze, i rozumiał, iż uzyska za to względy u Don Miguela, że okazał się nieczynnym, został uwięziony.

Z Londynu d. 4 Listopada.

Zdrowie Króla ciągle się polepsza, i Minister Hanowerski otrzymał od niego z Winsor pisma.

Poseł Francuzki miał dnia 3 czynność w wydziale spraw zagranicznych z Hr. Aberdeen. Do admiralicyi od Admirała Malcolm, a do osadniczego wydziału od Pana Adam przybyły pisma, a 2go w wieczór przybył gabinetowy goniec z Odessy do wydziału spraw zagranicznych.

Hr. Obedos i Pan Magelhaes odpłynęli dnia 29 Października iako członki deputacyi Portugalskiey do Rio-Janeiro. Pan Sarmente, odznaczaiący się członek Stanów nie mógł dla choroby razem z swoiemi kollegami odpłynąć; ale iak tylko zdrowie mu dozwoli uda się za niemi.

Z Dublina donoszą pod dniem 31 Października, iż powiększa się zaburzenie. Związek Katolików, którego kommissyie odbywaią ciągłe posiedzenia, odbył dnia 30 powszechne zgromadzenie. Przez Doktora Mac Newin przysłano mu z Nowegojorku 1000 dolarów, oczekiwane są także pieniądze z Paryża, i wyznaczone zostało bióro do odbierania składek dla Katolików. Z drugiey zaś strony pomnażaią się kluby Brunswickie i składki ich są znaczne; ubedzy Protestanci opatrywanemi są w broń. Na propozycyią Pana Lawless związek Katolików złożył P. Shiel podziękowanie za mężne iego postąpienie na zgromadzeniu Protestantów na Penenden-Haide.

Saletra zdrożała znowu o pół szylinga i prawie wszystkich osadniczych towarów podniosła się cena.

Tuteyszy teatr Francuzki chce dać trzy wystawienia na korzyść Hiszpańskich i Włoskich wychodniów.

Podług doniesień z Gibraltaru pod dniem 20 Października umarło tam do 19 na żółciową gorączkę 950 osób. W ostatnim tym dniu znaydowało się 1505 chorych. Wedle zapewnienia lekarzów umierałoby codziennie do 100 osób, gdyby zaraz przy zaczęciu choroby wiele rodzin nie były się z miasta wyniosły.

Siedziba rządu Greckiego przeniesioną bydź ma do Aten, skore niepodległość Grecyi utwierdzoną zostanie.

Niderlandski okręt Pallang, przeznaczony z Batawii do Antwerpii, zatopił się niedawno z całym ładunkiem pod odnogą Musenberg. Z znayduiących się na tym okręcie osób iedno tylko dziecię uratowano.

Lord Londonderry oświadczył na nowo swoią niechęć przeciw klubom Brunswickim i sprzyianie sprawie Katolików.

Rzezbiarz Chantry miał odebrać od Króla zlecenie zrobienia z marmoru tak iego posągu, iako też zmarłego Xcia Jorku, tudzież Xcia Wellingtona, każdy w wysokości 9 stóp, które maią bydź postawione przy nowych wielkich wschodach w zamku Windsorskim.

Obrazy składaiące prywatny zbiór Króla zaręczone zostały przez różne ogniowe towarzystwa za 200,000 Fs. Lecz daleko są więcey szacowane, bo J. K. M. posiada naypierwsze arcydzieła artystów Niderlandskich.

Mówią, iż młoda Królowa Portugalska iutro stawioną będzie przed Królem.

Odwołany niedawno z poselstwa przy Dworze Brazyliyskim, P. Gordon, (brat Ministra Hr. Aberdeen) uda się w tymże zaszczycie do Madrytu.

Mennica tuteysza biie nowe koronne talary, które wkrótce w mieysce cofniętych małych biletów bankowych będą w kwocie 250,000 Fs. w obieg puszczone.

Ustanie woyny w południowey Ameryce ma bardzo pomyślny wpływ na bawełniane fabrykaty, które robione są za pomocą machin parowych, i właściciele tych fabryk pochlebiaią sobie, że cena ich wyrobów się podniesie.

Z Laguairy piszą pod dniem 24 Sierpnia, że Boliwar ograniczył korsarstwo, i każdy okręt korsarski po upłynieniu patentu zaniechać ma swoiego rzemiosła.

Nowojorska Gazeta zawiera odezwę sławnego Józefa Lankastra do wspaniałomyślności Amerykanów. Znayduie się w nayndzeyszym stanie, a żona iego i dzieci leżą chore i umieraiące w Trenton (o 60 mil Angielskich od Nowegojorku.)

DODATEK DO Nro 94.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA dnia 23 LISTOPADA 1828 ROKU w NIEDZIELĘ

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na O° Reaumira.

Dzień godzina		Barometr z reduk: na O°	Thermom: czyli stop: zim i ciepła	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
Listop:		cali lin:	stopnie	stop:			
god:	7	27 5, 423	+ 6. 2	91	Zachodni mocny	Pogoda z chmur:	
	12	„ 5, 786	+ 8. 5	80	„ „	„ „	
18.	3	„ 5, 902	+ 8. 2	[illegible]	„ „	„ „	
	9	„ 5, 930	+ 6. 8	85	„ średni	Pochmurno	
	7	27 5, 643	+ 6. 0	85	Zachodni mocny	Pochmurno	
19.	12	„ 6, 409	+ 6. 1	89	„ „	„ „	Deszcz.
	3	„ 6, 736	+ 6. 2	88	Połud. Za. średni	„ „	
	9	„ 7, 335	+ 4. 6	91	„ słaby	„ „	
	7	27 7, 260	+ 2. 6	95	Połud: Ws. słaby	Pochmurno	
20.	12	„ 7, 280	+ 4. 6	91	Wschodni średni	„ „	
	3	„ 7, 280	+ 4. 8	91	Półn: Ws. słaby	„ „	
	9	„ 7, 1[illegible]	+ 2. 8	95	Zachodni słaby	Pogoda z Chmur:	Mgła
	7	27 5, 05[illegible]	+ 3. [illegible]	93	Zachodni mocny	Pochmurno	Deszcz.
21.	12	„ 4, 723	+ 5. 1	93	„ „	„ „	„
	3	„ 4, 755	+ 5. 3	94	„ średni	„ „	„
	2	„ 5, 981	+ 3. 9	95	Połud: Ws. słaby	„ „	„

J. K. *Steczkowski*, A. O. A.

— *Z Krakowa.* —

Podziekowanie Publiczne.

Kiedy wszystkie zwyczayne środki użyte nie zdołały ułatwić mey żonie porodzenia dziecięcia, w tey chwili stanowiącey o życiu oboyga, uproszony przezemnie W. Syxtus Lewkowicz, Medycyny i Chirurgii Doktor, oraz Professor w Akademii Krakowskiey przekonawszy się wprzód o niezbędney potrzebie użycia narzędzi, użył takowych z tą zręcznością, iaką tylko głęboka znaiomość sztuki i długa praktyka nadać mogą. Skutkiem iego biegłości matka i dziecię nie tylko przy życiu utrzymane zostały, lecz naymnieysze-

mu uszkodzeniu nie uległy. Z uczuciem wdzięczności składam Ci godny Mężu publiczne podziękowanie.

Józef Jan Borkowski.

Wiadomości od Korpusu oddzielnego woyska Kaukazkiego.

Jenerał Adjutant Hrabia Paszkiewicz Erywański zdaie sprawę N. Cesarzowi Jmci o zaięciu całego Baszostwa Bażazetskiego przez woyska nasze, które zdobyły twierdze Bażazet i Toprak-Kale, oraz szańce Dżadyńskie.

W chęci korzystania z niezmiernych zapasów zboża, w iakie Baszostwo Bażazetskie obfituie, Hrabia Paszkiewicz Erywański dał rozkaz Jenerałowi Majorowi Xiążęciu Czewczewadze zaiąć ie na czele oddziału, złożonego z dwóch bataliionów pułku Naszeburgskiego piechoty, 3 kompaniy pułku Sewastopolskiego, 200 kozaków Dońskich pułku Bassowa, 400 Tatarów i Ormian jazdy milicyi Erywańskiey i 6 dział. Dnia 25 Sierpnia oddział ten udał się ku Bażazet, wychodząc ze wsi Argadżi przy górze Ararat, a dnia 27 przybył przed Bażazet, po przeyściu łańcucha gór wysokich, dzielących to Baszostwo od prowincyi Erywańskiey.

Jazda nieprzyiacielska, wyszedłszy z twierdzy w liczbie 1500 ludzi, spotkała Jenerała Majora Czewczewadze niedaleko wsi ufortyfikowaney Zangezor; lecz dzięki ogniowi dobrze kierowanemu artyleryi naszey, część tey jazdy została porażoną i odpędzoną do twierdzy, gdy tymczasem reszta, odcięta przez jazdę naszą, rozproszyła się i uciekła w góry. Dnia 28 Belul Basza dowodzący w Bażazet rozpoczął układy względem poddania twierdzy. Jenerał Major Xiążę Czewczewadze dozwolił mu tym celem 12 godzin czasu; lecz dowiedziawszy się, iż twierdza oczekiwała znacznego posiłku z Erzerum, blisko 2000 jazdy Kurdów, polecił dwom kompaniiom pułku Naszeburgskiego piechoty zaiąć wzgórza w stronie południowey twierdzy dla odięcia iey wody. Mimo mocnego ognia artyleryi nieprzyiacielskiey, waleczne nasze woyska uskuteczniły otrzymany rozkaz, poraziwszy jazdę nieprzyiacielską, wysłaną przeciwko nim z twierdzy. W tey chwili, znaczna liczba Kurdów pokazała się na wierzchołku gór w stronie południowey; widząc iednak pomyślność poruszeń naszego oddziału, natychmiast się oddaliła, a osada w Bażazet, z obawy utracenia wszelkiey możności odwrotu, opuściła spiesznie twierdzę i uciekła. O godzinie 1wszey po południu woyska nasze zaięły twierdzę bez żadnego odporu. Oprócz znalezionych w niey znacznych zapasów żywności i furażów, 12 dział, 3 chorągwie, dwa buńczuki Baszy i 180 pudów prochu, dostały się w moc zwycięzców. W tem zdarzeniu mieliśmy tylko 2 ludzi zabitych, a 7 Ormianów i Tatarów ranionych; Sorgent-Achmet Chan, były dowódca bataliionu Erywańskiego Sarbazów pod rządem Perskim, Podporucznik Riman z pułku Naszeburgskiego piechoty, i ieden muzykus otrzymali między innemi kontuzyie. Strata nieprzyiacielska wynosi do 50 ludzi zabitych, nie rachuiąc jeńców, w liczbie których znayduie się Belul Basza.

Jenerał Major Xiążę Czewczewadze bawił aż do dnia 8 Września w Bażazet dla urządzenia tam służby żywności z zapasów zabranych; w dniach 8 i 9 tegoż miesiąca zaiął szańce Dżadyńskie na gościńcu do Erzerum o 6 godzin drogi od Bażazet, oraz twierdzę Toprak-Kale, będącą głównem mieyscem Sandżaku Alaszkerdskiego, zależącego od Bażazet; w tym wypadku mieliśmy 2ch

kozaków ranionych, a nieprzyiaciel oprócz zabitych, utracił 128 jeńców.

W tych ostatnich doniesieniach mieliśmy w posiłku nietylko Ormianów z okolic Bażazet, którzy dobrowolnie wzięli się do broni, lecz oraz Hassana Agę Gossyńskiego, dawnego Kurdyyskiego, który przybył do Xiążęcia Czewczewadze ze stem ziomków swoich, z prośbą o dozwolenie powrotu do domu, co należy przypisać umiarkowaniu i mądremu postępowaniu woysk naszych względem mieszkańców prowincyy zdobytych.

Kurdowie uczynili nam ieszcze wielką przysługę tego samego dnia, gdy odebrano wiadomość, iż Naghi Chan Karapapakski wystawił na rabunek wieś Ormiańską Czylwan, leżącą o 15 wiorst do Toprak Kale; połączyli się z oddziałem kozaków wysłanym przeciw niemu pod dowództwem starszyny kozaków Epifanowa; doścignęli Naghi-Chana, i zabrali mu wszystko porwane bydło, którego było blisko 500 sztuk; w tem zdarzeniu mieli 2 ludzi zabitych i tyleż ranionych; nieprzyiaciel zaś poniósł znacznieyszą stratę.

Dzięki zaięciu Toprak-Kale i rozproszeniu tey zgrai, całe Baszostwo Bażazet zostało oswobodzone od nieprzyiaciela, a chorągwie Rossyyskie powiewaią teraz przy źródłach Eufratu.

Z Odessy d. 17 Października D. K.
(Z Dziennika Odeskiego.)

Jussuf Basza, o którego przybyciu iuż donieśliśmy, udał się onegday do teatru, z częścią swoiego orszaku. Zdawał się mocno bydź zaięty widowiskiem. Chęć oglądania Baszy pomnożyła znacznie liczbę widzów.

Vice-Kanclerz Hrabia Nesselrode i Lord Haytesbury, nadzwyczayny Poseł Angielski, wyiechali do Petersburga.

Z Wiednia d. 12 Listopada.

N. Cesarz Jmość na dowód ukontentowania z usług Posła swoiego przy Cesarsko-Brazyliyskim Dworze, Barona Wacława Merschall, udzielił mu krzyż komanderski Ces. Austryiackiego orderu Leopolda.

N. Król Jmość Pruski mianował Hr. Ferdynanda Harrach, kawalera oderu Orła czerwonego, rzeczywistym taynym swoim Radcą, i N. Cesarz Jmość dozwolił rzeczonemu Hrabiemu przyiąć tę godność.

Z Berlina d. 13 Listopada.

Dwór Królewski zawdzieie iutro na 3 tygodnie żałobę po zmarłey N. Cesarzowey Rossyyskiey wdowie Fedorownie Maryi.

JJ. KK. Wysokości Xżę Karol Pruski i iego Małżonka powrócili tu z Weymaru.

Przybyli tu z Dessau Xiążęta Wilhelm i Alexander na Solons-Braunfels.

Arcybiskup Gnieźnieński, X. Wolicki, odiechał ztąd do Poznania.

N. Król Jmość gabinetowym rozkazem z dnia 11 z. m. naznaczył zebranie się prowincyionalnego Seymu Marchii Brandeburskiey i niższey Luzacyi na dzień 11 Stycznia roku przyszłego, i mianował Marszałkiem tego Seymu Jenerała Porucznika Marwitz, Landrata Barona Houwald iego zastępcą, a naywyższego Prezydenta prowincyi Brandeburgskiey P. Bassewitz Kommissarzem Królewskim.

Od brzegów Menu d. 11 Listopada.

N. Król Jmość Wirtembergski wyiechał dnia 7go b. m. z Sztutgardu do Weymaru, dla odwiedzenia rodziny Wielkiego Xcia, w którey podróży do 12 dni zabawi.

J. K. Wysokość Wielki Xżę Badeński założył w byłem klasztorze w Bruschal instytut dla niewidomych, który dnia 22 b. m. ma bydź otworzony.

Nowy protestancki Kościół w Minchen znayduie się iuż pod dachem, tylko wieża musi ieszcze bydź budowaną.

Z Lubeki d. 9 Listopada.

Parowy statek Jerzy IV przybył onegday w wieczór o godzinie 9 z 25 podróżnemi do Travemünde. Opuścił dnia 2go Listopada Kronsztadt, ale dla padaiącego wielkiego śniegu musiał noc dnia 3go w porcie Rewelskim przepędzić. Przezimuie tu i na wiosnę iak tylko pora dozwoli, odbywać będzie łącznie z parowym statkiem Xżę Jork, regularnie co tydzień podróż między Petersburgiem i Lubeką.

Z Sztokolmu d. 4 Listopada.

Dziś na wszystkich rynkach ogłoszony uroczyście został Seym. N. Król Jmość mianował znowu Marszałkiem Seymu Hr. Karola de Geer, który przed 6ciu laty godnie odbywał ten urząd. Zapewne dopiero 13 lub 14 nastąpi przez Króla otworzenie Seymu.

Z Ankony d. 28 Października.

Cała eskadra Rossyyska pod Admirałem Ricord złączyła się iuż z flottą Hr. Heyden i większa iey część popłynęła do wód Samos i Smirny. Domyślaią się tu, że przeznaczona do zamykania Dardanellów Rossyyska eskadra zbierze się pod Samos.

Podług naynowszych doniesień z Korfu pod dniem 21 Października wszystkie twierdze w Morei poddały się woysku Francuzkiemu. Z rozkazu Jenerała Maison, piszą daley, iż zaraz po ich zaięciu obok bander trzech sprzymierzonych Mocarstw wywieszona także na ich wałach została Grecka bandera.

TEATR NARODOWY.

Dziś w Niedzielę, to iest dnia 23go b. m., daną będzie Komedya w 3ch oddziałach, pod tytnłem: *Róża z gór Alpeyskich, Patent*, i *Szal*. — Po pierwszym i drugim oddziale JP. Ludwik i JPanna Marya *Amiot* przybyli do tuteyszego miasta Tancerze, wykonaią

1. Pas de deux Wieyskie.
2. Wielkie Pas deux Serio.

Tancerze ci, którzy iuż w nayznakomitszych miastach Polski i Niemiec, a szczególniey Warszawie i Wiedniu z upodobaniem widziani byli, o czem się przekonać można 1mo z Gazety Wiedeńskiey dd. 29 Czerwca 1824, 2do Kuryiera Warszawskiego z daty 28. Listopada r. b. udoskonaliwszy swóy talent przez lat 4 usilney pracy, spodziewaią się, że będą mieli zaszczyt podobać się Szanowney tuteyszey Publiczności.

W następuiący Wtorek, to iest dnia 25 b. m., na benefis Józefa *Sobieskiego*, dane będzie Wielkie Rycerskie Drama w 4 aktach, z dzieł oyczystych przez L. A. Dmuszewskiego napisane, pod tytułem: *Jan Kazimierz Król Polski.*

W przyszły zaś Czwartek, to iest dnia 27 b. m., daną będzie nowa Komedya w 1 akcie, świeżo w Krakowie napisana, pod tytułem: *Ferdynand* i *Ewelina*, czyli *Miłość* i *Niewierność*. — Rozpocznie widowisko Komedya w 1 akcie, pod tytułem: *Pierwsza Lepsza*. Między aktami tańczone będą przez JP. i JPannę *Amiot* 1. Pas de deux Schall.
2. Pas de deux Wieśniacze.

Przytem Pas solo wykonane przez siedmioletnią JPannę *Michałowską*.

DONIESIENIA.

W dniu 25 Listopada 1828 r. o godzinie 9 ranney w Krakowie gmachu Sukiennice zwanym, w drodze exekucyi Sądowey, odbędzie się publiczna licytacya iako to: zegaru ściennego, zwierciadła, stolików, landszaftów, komody, krzesełek, łóżka, toaletki, książek w języku Niemieckim, koralików, oraz innych drobiazgów. Chęć zatym licytować maiących, podpisany Komornik na czas i mieysce oznaczone zaprasza.

W Krakowie dnia 19 Listopada 1828. Teodor *Jaworski*, Kom: Sąd:

W dniu 28 m. i r. b. o godzinie 9 ranney w Krakowie pod L. 231 w Biórze Wóyta Gminy 9. M. Kr. odbędzie się Licytacya wydzierżawienia na rok ieden Dochodu z domu Nro 250 i Tamy na Rybakach; chęć licytowania maiacy złożą Wadium zp. 40, w dniu zaś 2 Grudnia r. b. w Sukiennicach, i 5 Grudnia r. b. przy Ulicy Szpitalney Nro 609 w godzinach sprzedane będą przez Licytacyą: Kanapy, krzesełko, stoliki, szafy, komody, łóżka, zwierciadła, frak, chustka, szkło różne, cyny i t. p. za gotowe pieniądze.

W Krakowie dnia 20 Listopada 1828 roku. Józef *Słodkowski*, Kom. Sąd.